

Babine Hiona ~~Boer~~
Dygnuk Kopnen
Cornelou Minkja
Mihelache

M. J. P. Boer
H. G. J. Schi H. G. J.
R. Spolchei
L. Yufu
Diacov

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

**pentru modificarea articolului 50 și a articolului 51
din Constituția Republicii Moldova**

Parlamentul adoptă prezenta lege constituțională.

Articolul I. Articolul 50 din Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iunie 1994 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr. 1), cu modificările ulterioare se modifică după cum urmează:

1. în alineatul (3), cuvântul "*handicapați*" se înlocuiește cu sintagma "*cu dizabilități*";

Articolul II. Articolul 51 din Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iunie 1994 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr. 1), cu modificările ulterioare se modifică după cum urmează:

1. În titlu, cuvântul "*handicapate*" se înlocuiește cu sintagma "*cu dizabilități*";

2. La alineatul (1), cuvântul "*handicapate*" se înlocuiește cu sintagma "*cu dizabilități*";

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de lege pentru modificarea articolului 50 și a articolului 51 din Constituția Republicii Moldova

Prezentul proiect de lege este elaborat pentru modificarea Constituției Republicii Moldova.

Proiectul este elaborat și înaintat în temeiul art. 73, art. 141 și art. 143 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și a art. 47 din Regulamentul Parlamentului, acte care stabilesc dreptul la inițiativă legislativă a deputatului în Parlamentul Republicii Moldova.

Scopul prezentei modificări este de a proteja, asigura și promova condiții de egalitate în exercitarea deplină a drepturilor și libertăților fundamentale a persoanelor cu dizabilități precum și respectul pentru demnitatea lor.

Temei pentru elaborarea proiectului dat a servit **Raportul Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2016** și Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități semnată inclusiv de Republica Moldova în data de 30 martie 2007.

Odată cu ratificarea Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Republica Moldova și-a asumat angajamentul de implementare a prevederilor acesteia prin prisma ajustării legislației naționale la cerințele convenției.

Reiterând poziția menționată în Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, este net esențială interzicerea tuturor tipurilor de discriminare contingentă (posibilă) pe criterii de dizabilitate, respectiv garantarea persoanelor cu dizabilități cu protecție juridică egală și efectivă împotriva discriminării de orice fel.

Avocatul poporului dar și deputații semnatori ai inițiativei legislative susțin aspirațiile Convenției privind interpretarea bazată pe **modelul social** a noțiunii de ”persoană cu dizabilități” considerând noțiunea actuală din Constituția Republicii

Moldova de "persoane handicapate" una nu doar învechită dar și cu un caracter discriminatoriu în raport cu persoanele cu necesități speciale.

Este de remarcat faptul că, cuvintele percepute la nivel conștient și subconștient injurioase, or, utilizate voalat prin eufemisme, sunt întipărite în societatea noastră, prin urmare, se consideră impetuoasă modelarea și reconfigurarea sub aspect estetic a percepției arhaice, astfel eradicând acțiunile involuntare, involuate, apriori identificate eronat dar, abordabile ca fiind denigratoare în adresa unor categorii de cetățeni cu necesități speciale. Prejudecățile adesea se extind, în măsura se promovează nerecunoașterea abilităților persoanelor cu dizabilități și oricărei contribuții a acestora pe piața muncii inclusiv la locul de muncă, ceea ce reprezintă o încălcare gravă a principiilor eticii, moralei și moravurilor într-o societate civilizată.

În general caracterul discriminatoriu și denigrator al noțiunii de "persoană handicapată" este întărit de sensul etimologic și popular al cuvântului "*handicapat*" care în sine cuprinde o descrierea ca persoană dezavantajată fizic, persoană cu **deficiențe senzoriale sau motorii**, ceea ce nu reflectă intenția reală a descrierii articolului 50 și a articolului 51 din constituția Republicii Moldova.

Noțiunea de "*persoană cu dizabilități*" se referă la persoana care are o stare **fizică, psihică sau mintală**, care o limitează în deplasare, activitate sau receptare, ceea ce permite extinderea spectrului aplicabilității noțiunii.

La etapa actuală, în procesul de elaborare și implementare a politicilor naționale ce țin de persoanele cu dizabilități se ține cont de Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități și de etica profesională unde noțiunea de "*persoane handicapate*" nu este folosită practic sub nici o formă, aceasta fiind înlocuită cu noțiunea de "*persoane cu dizabilități*" sau "*persoane cu necesități speciale*".

Acest fapt determină repetat necesitatea imperativă de a modifica articolul 50 și articolul 51 din Constituția Republicii Moldova cu sintagmele "*cu dizabilități*" în

loc de "handicapați și handicapate" în sensul ajustării înțelesului articolului la toată gama de persoane care au necesități speciale, pentru a evita discriminarea persoanelor menționate și pentru facilitarea procesului de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități.

Condiția sine-qua-non pentru legea supremă constă în distingerea explicită a tuturor categoriilor de cetățeni cu necesități speciale drept parte integrantă a societății.

În concluzie, oportunitatea cultivării la toate nivelurile a unei atitudini de respect față de drepturile persoanelor cu dizabilități este în continuare actuală și pertinentă. Doar printr-o convergență asemuită de acțiuni, programe de informare și ajustări a legislației în vigoare cu menire să crească gradul de conștientizare a chestiunii persoanelor cu dizabilități, este posibilă spargerea tiparelor și depășirea condiției stării de fapt.

